

Lokal krisberedskap - Från plan till handling

Lokal krisberedskap

Röda Korsets grunduppdrag är att förhindra och lindra mänskligt lidande. För att kunna leva upp till detta behöver vi ha en väl utvecklad förmåga att agera vid kris. Nu utvecklar och stärker vi vår krisberedskap för att kunna agera vid alla typer av kriser i samhället. I varje kommun ska Röda Korset ha en plan för vad kretsen/kretsarna kan bidra med vid olyckor, allvarliga händelser och kriser.

Vad vi kan bidra med

Vi är ett stöd när samhällets övriga resurser inte räcker till och behöver förstärkas. Vi kan agera på eget initiativ eller på förfrågan av exempelvis en kommun, en räddningsledare eller en länsstyrelse. Här följer några exempel på vad vi kan bidra med.

Psykologisk första hjälpen

Psykologisk första hjälpen går ut på att främja trygghet, lugn, tillit, samhörighet och hopp. Det är en metod att hjälpa någon i en akut, svår situation genom att sänka stressnivån och stärka förmågan att hantera det inträffade. I praktiken handlar det om att tillgodose grundläggande behov såsom tak över huvudet, mat och dryck, kläder, filtar och någon att prata med. Det är också viktigt att ge relevant och tillförlitlig information samt att kunna svara på frågor. I psykologisk första hjälpen ingår att bistå drabbade

att komma i kontakt med närstående och att informera om vanliga reaktioner i samband med en kris. Det ingår också att informera om och hänvisa till samhällets stödinsatser.

Första hjälpen

Med första hjälpen avses såväl de livräddande och livsuppehållande insatser som kan göras i väntan på ambulans eller räddningstjänst som insatser för att avlasta räddningspersonal genom att vi exempelvis tar hand om enklare skador vid en större olycka.

Frivilligsamordning

Frivillighet är grunden för Röda Korsets verksamhet och vi är en av Sveriges största frivilligorganisationer. I samband med en kris vill allmänheten ofta hjälpa till. Vi kan organisera befintliga frivilliga och samordna insatserna. Vi har även gedigen erfarenhet av att rekrytera och ta emot nya frivilliga samt spontanfrivilliga vid behov.

Mötesplatser

Vid kriser söker sig ofta människor till Röda Korset. Det är därför naturligt för oss att öppna upp våra lokaler för att möta dessa människor. Vi kan ordna nya samlingspunkter och mottagningscenter, från våra mobila mötesplatser eller i andra lokaler. Där kan vi bland annat bistå med mat, dryck, filtar, kläder, information och medmänskligt stöd. På vissa platser kan vi även bidra

---

med utlåning av telefoner, möjligheter att ladda telefoner och ordna internetuppkoppling. Vi kan även möta människor digitalt när vi inte kan träffas fysiskt.

Information

Vi kan stötta myndigheter och viktiga samhällsfunktioner med informationsinsatser till berörda/drabbade. Vi kan ge specifik information rörande krisstöd och första hjälpen. Informationsinsatser vi tidigare genomför har bland annat varit under massvaccinationen 2010, mässlingsutbrottet i Göteborg 2018 och coronapandemin 2020.

Hantering av gåvor

När en kris inträffar är det ofta många som vill hjälpa genom att skänka gåvor. Vi har lång erfarenhet av logistik och att hantera gåvor både i våra second hand-butiker och i samband med krisinsatser. I händelse av en kris kan vi därför bistå med mottagning, sortering och distribution av gåvor.

Insamling av pengar

När behov finns kan vi samla in pengar till såväl lokala som nationella insatser. Det kan vi göra genom bössinsamling, Swish, lokala företagssamarbeten, försäljning i våra second hand-butiker.

Stöd till aktiva i räddningsarbetet

Vi kan även ge stöd till de som aktivt hanterar räddningsinsatser för att öka

Foto: Niklas Björning

deras uthållighet. Vi kan exempelvis erbjuda psykologisk första hjälpen, ta hand om småskador de fått under insatserna och ordna med fika.

Inför och under väpnad konflikt

Vi har till uppgift att säkerställa att den humanitära rätten efterlevs. Det innefattar att skyddssymbolen, det röda korset, respekteras och inte används fel eller missbrukas. Nationellt har vi, i händelse av krig, ansvar för att registrera barn som evakueras till eller från Sverige. Vi har även då ett ansvar att stödja totalförsvarets sjukvård och civilbefolkningens skydd i krig.

Stegen fram till den färdiga krisberedskapsplanen

Nyckeln till den lokala krisberedskapen är kretsarnas krisberedskapsplaner. I planen beskrivs vilka resurser kretsen eller kretsar i samverkan har i form av människor, materiel, lokaler och samverkanspartners. Det bör också finnas en enkel checklista över vem som ansvarar för vad, i händelse av kris. Nedan följer åtta steg som kretsarna kan ta till hjälp i arbetet med att ta fram sin lokala krisberedskapsplan.

- 1 Identifiera lokala risker och möjliga konsekvenser**

Fundera över vilka risker som finns i kretsens geografiska närhet och omvärlden samt vilka konsekvenser dessa skulle kunna få, i samhället och för kretsens/kretsarnas (händanefter kretsen) ordinare verksamheter. Diskutera utifrån detta vad kretsen behöver ha en krisberedskap för. Ha i åtanke att kommunen har det yttersta ansvaret för hantering av kriser i samhället. Kretsens krisberedskap ska endast utgöra ett komplement till samhälletsresurser.
- 2 Inventera kretsens befintliga verksamheter och resurser**

Inventera och dokumentera kretsen befintliga verksamheter och resurser, såväl frivilliga som materiella. Fundera över hantering av ordinare verksamheter i händelse av en kris. Sammanställ en lista över hur frivilliga som skulle kunna delta i insats samt tillgängligt material, till exempel lokaler, filter, kläder eller fordon.
- 3 Identifiera kompletteringsbehov och komplettera**

Utgå från arbetet i punkterna över och identifiera vad kretsen kan behöva komplettera med. Det skulle kunna vara behov av materiella resurser, fastställande av rutiner eller nyrekrytera till funktioner inom kretsens krisberedskap. Säkerställ att de frivilliga har förutsättningar att genomföra sitt uppdrag genom rätt utbildningar, utrustning, ledningsstöd, rutiner med mera.

TIPS!

Till hjälp i framtagandet av er krisberedskapsplan finns en mall att utgå från. Den följer checklistan (återfinns på nästkommande sida) och ni får med säkerhet med det mest väsentliga en plan bör innehålla. Mallen finner ni på Rednet eller via Infoservice.

---

4 Initiera intern och extern samverkan

För att på bästa sätt kunna agera när något händer är samverkan både internt inom Röda Korset och externt med andra aktörer avgörande. Intern samverkan sker exempelvis med närliggande kretsar och externt exempelvis med kommunen, andra organisationer, trossamfund och lokala företag.

5 Besluta hur den lokala krisorganisationen ska se ut och dess ansvarsfördelning

Besluta vem som ska göra vad av bland annat förtroendevalda, frivilliga, kretsanställda och eventuella individer som tillhör andra kretsar.

Sammanställ en lista med kontaktuppgifter till de inom kretsen som kan starta upp en krisinsats. Planera för hur stödet till frivilliga ska se ut under en insats och hur insatsen ska loggas/dokumenteras.

6 Planera för insatsens efterskede

Ta fram plan för vad som ska göras efter en kris. Rutiner för hur en insats avslutas, utvärderas, dokumenteras och rapporteras. Planera för hur stödet till frivilliga ska se ut efter en insats.

7 Kommunicera krisberedskapsplanen

Er krisberedskapsplan är ett verktyg för er lokalt i händelse av kris, men även för den nationella krisledningsstaben och TiB. När planen är klar och fastställd av styrelsen, skicka den till Infoservice för hantering. Planen säkreställs innehålla det som återfinns på checklisten på följande sida. Kommunicera vid behov relevanta delar av planen med lokala samarbetspartners som kommunen eller andra aktörer.

8 Öva

Planera för och genomför regelbundna övningar av krisberedskapsplanen samt åtgärda eventuella brister som framkommer vid övningarna. Öva också gärna tillsammans med andra kretsar och aktörer.

TIPS!

Glöm inte att säkerställa att kretsens frivilliga är registrerade i verktyget Frivillig. Då får ni snabbt en överblick av vilka frivilligresurser kretsen har tillgång till i händelse av en kris.

Vad krisberedskapsplanen bör innehålla

Nedan följer en checklista över vad en lokal krisberedskapsplan bör innehålla:

- Kretsstyrelsens beslut gällande organisation, mandat och ramar för krisledning i kretsen.
  - Redogörelse för prioritering av vardagsverksamheter, vilka som ska ställas in/pausas, ställas om eller bedrivs i en annan form och vilka som bör fortsätta bedrivs i händelse av en kris.
  - Redogörelse för vad kretsen ska göra vid händelse av en kris.
  - Redogörelse för hur kretsen organiserar sig i händelse av en kris.
  - Checklista över vem som gör vad i händelse av en kris, med fokus på funktion och inte person.
  - Lista över kontakter inklusive kontaktuppgifter
    - **Interna** – Personer som har en funktion i kretsens beredskap: Förtroendevalda, frivilliga, kretsanställda, andra kretsar tjänstepersoner inom Röda Korset med flera.
    - **Externa** – Personer eller funktioner som är av betydelse för beredskapen: kommun- och myndighetsföreträdare, trossamfund, organisationer, företag, media med flera.
  - Listor över kretsens resurser, exempelvis lokaler, fordon, material eller annat som kan anses vara till nytta i samband med en insats.
  - Loggningsrutin för dokumentation av vidtagna åtgärder under insatsen. Vem som gjort vad och när samt vilka kontakter som tas.
  - Kontaktlistor för hur kretsen ska nås av Röda Korsets TiB och nationell krisledning samt samverkansparter så som kommunerna. Lägg gärna denna i bilaga till planen.
  - Redogörelse för krisens efterskede: hur insatsen ska avslutas, dokumenteras, utvärderas och rapporteras samt för hur stödet till frivilliga som deltagit i insatsen ska se ut.
  - Tydlig plan för hur krisberedskapsplanen ska övas (gärna minst en gång per år).
-

Att agera i kris – före, under och efter

När vi får veta att en kris inträffat genomgår vi ett antal steg, från det att vi får kännedom om händelsen tills det att vi genomför och så småning om avslutar insatsen. Här följer ett antal steg att utgå ifrån i ert arbete. Mer utförlig information finner ni i Handbok – Lokal krisberedskap.

Före

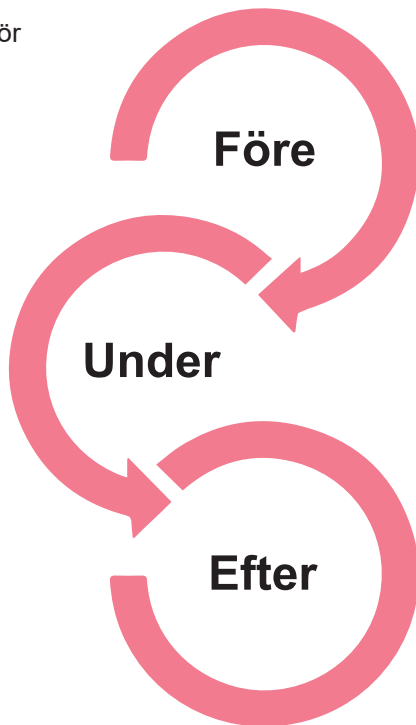
- Initiering, av kretsen, TiB eller extern aktör
- Lägesbild och initial behovsbedömning
- Säkerhet för insatsens inblandade
- Beslut om insats
- Bemanna insatsen

Under

- Planera och schemalägg insatsen
- Fortlöpande bedömning av lägesbilden
- Stöd till frivilliga
- Samverkan intern och internt
Dokumentera beslut, kontakter och aktiviteter
- Kommunicera insatsen, internt och externt

Efter

- Stöd till frivilliga
- Uppföljning och utvärdering
- Avsluta med samverkanspartners
- Uppmärksamma och tacka
- Hantering av inkomna gåvor

TIPS!

Kom ihåg att gå igenom checklistan i säkerhetsguiden "Var försiktig!" inför varje insats. Tänk också på att frivilliga behöver stöd såväl under som efter en insats. Läs mer om säkerhet och psykosocialt stöd till rödakorsare på Rednet.

TIPS!

Prenumerera på Beredskapsnytt

Är du intresserad av beredskapsfrågor, är frivillig inom Första hjälpen, Krisstöd, insatsledare eller insatsansvarig och vill ha uppdaterad information och nyheter? Prenumerera på Beredskapsnytt – anmälan hittar du på Rednet.

Pressjour

Telefon 08-452 48 20

Tjänsteperson i beredskap

Telefon 08-452 46 50

Röda Korsets Infoservice

Telefon 0771-199 500
E-post: info@redcross.se

Svenska Röda Korset

Svenska Röda Korset
Hornsgatan 54, Box 17563, 118 91 Stockholm
Telefon 08-452 46 00, info@redcross.se